

Lignit je bio i u dogledno vreme će ostati izvor energije br. 1 u Srbiji, iako ima najkatastrofalnije posledice po ljude i životnu sredinu. Novinari lista Berliner cajtung posetili su Vreoce i tamo zatekli sumornu sliku...

List Berliner cajtung u analitičkoj reportaži pod naslovom „Život na ivici ponora“ piše kako „Srbija 70 odsto svojih energetskih potreba zadovoljava lignitom - posledice su katastrofalne.“ Novinari ovog lista su posetili Vreoce i tamo zatekli sumornu sliku: voda iz vodovoda je zagađena, smeđe boje i sa smradom pokvarenih jaja, „što je tipično za fosfornu kiselinu“. Isto je i sa potokom u tom mestu, u kome su autori teksta razgovarali sa jednim 58-godišnjakom obolelim od raka koštane srži - posledicom rada u rudniku kod Vreoca. Ono je predstavljeno kao „mesto sa nešto više od 3000 stanovnika“ koje se nalazi „usred jednog od najvećih regiona za eksploataciju lignita u Evropi, u Kolubarskom basenu, oko 60 kilometara južno od Beograda. Tamošnje tri termoelektrane pokrivaju više od polovine potrebe zemlje za strujom.“

„Ali, lignit je fosilni izvor energije koji ima najkatastrofalnije posledice po ljude i životnu sredinu. Eksploatacija uglja i njegovo korišćenje za proizvodnju struje truju vodu, zagađuje tlo i vazduh, šteti zdravlju. A time opterećuje i državnu kasu: samo bolesti izazvane zagađenjem vazduha koštaju balkanske države u proseku petinu njihovog bruto društvenog proizvoda. Ali lignit će i ubuduće biti izvor energije br. 1 u Srbiji. Umesto da smanji zavisnost od uglja i okrene se alternativnim izvorima energije, država trenutno masivno širi sektor eksploatacije lignita“. Autori u nastavku navode da je tako i sa drugim balkanskim zemljama poput Bosne i Hercegovine, Kosova i Crne Gore.

Monopol EPS-a

Dalje se navodi da je 2007. tadašnja srpska vlada najavila da će čitava opština biti preseljena. „Neke porodice su već morale da napuste svoj kuće, ali sada i u novim stanovima gledaju kako rastu pukotine u zidovima“. Neki i dalje čekaju na preseljenje na sigurno mesto a i na isplatu obeštećenja, pri čemu širenje sektora eksploatacije lignita znači da će u narednoj deceniji još nekoliko hiljada porodica napustiti rodno mesto.

„Krivac za ovaj jad - u tome su stanovnici Vreoca složni - jeste Elektroprivreda Srbije, vlasnik rudnika Kolubara. No, kritikuje se samo način postupanja, a ne i činjenica da se struja dobija eksploatacijom uglja - zbog nje se niko ne buni. Rad u branši se dobro plaća a nezaposlenost u zemlji je velika. U Vreocima kažu da je bolje imati novca i umreti mlad, nego biti zdrav, a siromašan.“ Autori objašnjavaju i da je energetska sektor Srbije u rukama države, da EPS postupa kao monopolista i da nije pod pritiskom konkurencije, i „zato vlade ne vide podstreka da ga reformišu.“

Dosad je EPS uspevao da održi industriju uglja i uz pomoć inostranstva - Evropske banke za

razvoj EBRD i nemačke Kreditne banke za obnovu KfW koja je „uložila desetine miliona evra u EPS“. U jesen 2015, EBRD je EPS-u odobrila novi kredit od 200 miliona evra kako bi se državni koncern uz pomoć tog novca „sveobuhvatno reformisao“. Ali, tu su i kineski investitori – kineska banka za uvoz i izvoz „upumpava 600 miliona evra u proširenje elektrane u Kostolcu“. Tekst završava konstatacijom da u čitavoj Srbiji ne postoji nijedna vetrenjača za proizvodnju struje, iako postoje planovi, dokumenta, izjave o namerama... ali, država ulaže toliko u subvencionisanje industrije uglja da za solarnu energiju ili energiju vetra jednostavno nema sredstava.

izvor: m.dw.com